

دانشگاه صنعتی شریف
کتابخانه مرکزی

دستورالعمل نحوه نگارش
پایان نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری

ویرایش ششم

۱۳۹۸

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۴	الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها
۵	ب) شیوه نگارش
۵	۱. کاغذ و چاپ
۵	۲. فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی
۶	۳. شماره‌گذاری
۶	۴. جدول‌ها و شکل‌ها
۶	۵. پانویس یا زیرنویس
۷	۶. درج لغات لاتین در متن فارسی
۷	۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها
۷	۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ
۷	۹. مشخصات جلد پایان‌نامه
۸	ج. مشخصات نسخه الکترونیکی پایان‌نامه
۸	د. دوره‌های بین‌الملل
۹	ه. پیوست‌ها

مقدمه

در نظام‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی به عنوان پژوهشگر شناخته می‌شوند. این دوره‌ها در نظام آموزش عالی ایران پس از گذراندن تعدادی واحد درسی با تدوین رساله یا پایان‌نامه تحصیلی تمام می‌شود و همین پایان‌نامه تحصیلی است که یکی از ملاک‌های برای قرارداد فارغ‌التحصیلان در زمره محققان کشور محسوب می‌شود. هدف اساسی تهیه این دستورالعمل، دستیابی به الگویی جامع و مانع و استاندارد کردن چارچوب تدوین پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه صنعتی شریف است. ویرایش ششم این دستورالعمل با ایده حذف نسخه چاپی از مجموعه کتابخانه مرکزی تهیه شده است. از آن جایی که مجموعه دانشگاه وظیفه و توانایی ثبت، سازماندهی، و نگهداری و ارائه رساله‌های کارشناسی ارشد و دکتری را به صورت الکترونیکی دارد، این دستورالعمل با پیشنهاد حذف نسخه چاپی آماده شده است. پایان‌نامه‌هایی که علاوه بر محتوای علمی و پژوهشی با کیفیت و درجه یک، از نظر ساختاری، نگارشی و بصری نیز با دقت و ظرافت تنظیم شده باشند، تاثیر بسزایی در فرهنگ نوشتاری و علمی دانشگاه شریف خواهند داشت. امیدواریم که این نوشتار همیار شما در این کوشش باشد. کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف با افتخار آماده ثبت، سازماندهی و نگهداری دست‌آوردهای پژوهشی و فن‌آوری فارغ‌التحصیلان دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

مریم اسدی

الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها

نسخه الکترونیکی پایان‌نامه‌هایی که به کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف تحویل داده می‌شود، باید حاوی بخش‌های نامبرده زیر باشد. این بخش‌ها باید به ترتیب ذکر شده، در زیر تنظیم و تهیه شده باشند.

- ❖ صفحه بسم الله (اختیاری)
- ❖ صفحه عنوان فارسی (پیوست ۱)
- ❖ اسکن صفحه تصویب نامه فارسی (پیوست ۳) با امضای اصل استاد راهنما
- ❖ اسکن صفحه اظهارنامه فارسی (پیوست ۵ و ۶) با توجه به مقطع تحصیلی با امضای اصل استاد راهنما
- ❖ صفحه اهدا یا تقدیم (اختیاری)
- ❖ صفحه تقدیر و تشکر (اختیاری)
- ❖ چکیده فارسی (حداکثر ۳۰۰ واژه به همراه ۴ تا ۷ کلیدواژه)
- ❖ فهرست مطالب: شامل عناوین اصلی و فرعی فصل‌ها، عنوان کتابنامه (فهرست مأخذ) و عناوین پیوست‌ها
- ❖ فهرست جدول‌ها (در صورت وجود)
- ❖ فهرست شکل‌ها (در صورت وجود)
- ❖ فهرست علائم و اختصارات (در صورت وجود)
- ❖ پیشگفتار (اختیاری)
- ❖ متن اصلی
- ❖ منابع و مأخذ
- ❖ واژه‌نامه (اختیاری)
- ❖ پیوست‌ها (در صورت وجود)
- ❖ چکیده لاتین (Abstract) به همراه کلیدواژه لاتین (Keywords)
- ❖ صفحه عنوان انگلیسی (پیوست ۲)

ب) شیوه نگارش

آیین نگارش پایان نامه باید مطابق روش مورد تأیید کتابخانه دانشگاه باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.

۱. نوع قلم، اندازه و فاصله خطوط در بخش‌های مختلف: نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت است (ببینید جدول ۱). اندازه فونت‌ها در سرفصل‌ها، زیربخش‌ها و متن اصلی رعایت می‌شود.

جدول ۱. نوع قلم، اندازه و فاصله خطوط در بخش‌های مختلف پایان‌نامه

نوع متن	نوع قلم	اندازه	فاصله خطوط
متن فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۴	۱/۱۵ سانتی متر
عنوان فصل	B زر	۱۸	
تیتراهای اصلی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر سیاه	۱۶	
تیتراهای فرعی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر سیاه	۱۴	
چکیده فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲	۱ سانتی متر (معادل Single)
عنوان جدول یا شکل	B زر سیاه	۱۲	
متن جدول	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۰-۱۲	
زیرنویس جدول	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۸-۱۰	
پاورقی فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۰	
پاورقی انگلیسی	Times New Roman	۸	
عنوان چکیده انگلیسی	Times New Roman Bold	۱۲	
متن چکیده انگلیسی	Times New Roman	۱۰-۱۲	۱ سانتی متر (معادل Single)
فهرست منابع فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲	
فهرست منابع انگلیسی	Times New Roman	۱۰-۱۲	

۲. فاصله گذاری و حاشیه بندی: فاصله سطرها در تمامی پایان‌نامه برابر ۱/۱۵ سانتی متر است، اما فاصله سطرها در چکیده برابر ۱ سانتی متر (معادل single در نرم افزار ورد) است. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳ سانتی متر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۲/۵ سانتی متر است. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر پایان‌نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل‌ها یا جدول‌ها بزرگ‌تر از فضای داخل

حاشیه‌ها باشد، با کوچک کردن آنها و یا با استفاده از کاغذ A3 (به صورت تاخورده) حاشیه رعایت می‌شود.

۳. شماره گذاری: شماره صفحات آغازین (از اول پایان‌نامه تا اول متن اصلی) با عدد و به حروف مانند: پنج، شش، ... (اولین صفحه یعنی صفحه عنوان بدون شماره تایپ می‌شود) یا با حروف الفبای فارسی نوشته می‌شوند. تمامی صفحات متن اصلی که از مقدمه یا فصل نخست شروع می‌شود، باید شماره گذاری شوند. شماره گذاری صفحات شامل صفحه‌های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست نیز می‌شود.

❖ شماره صفحه در پایین و در وسط قرار می‌گیرد. فاصله شماره صفحه در حدود ۱/۵ سانتی‌متر از لبه پایین صفحه است.

❖ بخش‌ها و زیر بخش‌ها به عدد شماره گذاری می‌شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش بعد از آن آورده شود مانند:

۳-۲-۴. بیان‌کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۳-۲-۴-۱. بیان‌کننده زیرزیربخش ۱ از زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۴. جدول‌ها و شکل‌ها: تمامی شکل‌ها (تصویرها، نمودارها، منحنی‌ها) و جدول‌ها باید با کیفیت مناسب تهیه شوند. به گونه‌ای که کپی تهیه شده از آنها از وضوح کافی برخوردار باشد. تمامی شکل‌ها و جدول‌ها باید به ترتیب ظهور در هر فصل شماره گذاری شوند، مثلاً برای جدول‌های فصل ۲، جدول ۱-۲ و ۲-۲ و ...، برای جدول‌های فصل ۳، جدول ۱-۳ و ۲-۳ و ... ذکر شود. عنوان جدول‌ها در بالای آنها و عنوان شکل‌ها در زیر آنها ذکر می‌شود. چنانچه جدول یا شکلی از مرجعی آورده شده است، مرجع در عنوان جدول یا شکل ذکر می‌شود. همچنین لازم است به کلیه شکل‌ها و جدول‌ها در متن ارجاع شده باشد.

۵. پانویس یا زیرنویس: در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاصی داشته باشد، توضیح را می‌توان به صورت زیرنویس در همان صفحه ارائه کرد. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره‌ای که به صورت کوچک در بالا و سمت چپ آن تایپ می‌شود و در زیرنویس، توضیح مربوط به آن شماره ارائه می‌شود. قلم مورد استفاده در زیرنویس می‌تواند با همان قلم متن اصلی باشد.

۶. درج لغات لاتین در متن فارسی: همه نام‌های لاتین در متن به خط فارسی و در پانویس به لاتین (یا به خط اصلی) با فونت Times New Roman نوشته می‌شود یا در پایان در فهرست الفبایی نام‌ها پس از فهرست الفبایی واژگان قرار گیرد.

۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها: فرمول‌ها در هر فصل به طور جداگانه و به صورت (شماره فصل - شماره ترتیب) در داخل کمانک ذکر می‌شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره فرمول بعد از آن آورده می‌شود.
طبق نمونه زیر:

$$F = ma \quad (۱-۵)$$

که بیان‌کننده رابطه ۵ از فصل اول است.

۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع: لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد استفاده قرار می‌گیرد، اشاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبعی نقل شود، بلافاصله پس از خاتمه جمله کروه‌ای باز و مرجع ذکر می‌شود. نحوه ارجاع در متن به یکی از دو روش زیر است:

- مراجع به ترتیبی که در متن می‌آیند شماره‌گذاری می‌شوند. در این روش مراجع به ترتیب شماره در فهرست منابع و مأخذ ذکر می‌شود.
- ذکر منبع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آن است. برای مثال: (Taylor, 2005)، در این روش، مراجع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده در فهرست منابع ذکر می‌شود.

در صورت استفاده از هر یک از دو روش، لازم است که جزئیات و شیوه ذکر منبع در متن و در فهرست مراجع منطبق بر یکی از شیوه‌های معروف و شناخته شده (برای مثال شیوه‌نامه انجمن روانشناسان آمریکا (APA)، شیوه‌نامه شیکاگو، شیوه‌نامه IEEE) باشد.

ج. مشخصات نسخه الکترونیکی پایان‌نامه:

۱- دانشجو موظف است، نسخه الکترونیکی شامل متن کامل پایان‌نامه که استاد راهنمای پایان‌نامه تأیید کرده‌اند، به کتابخانه مرکزی تحویل دهند (صفحات اسکن شده و امضا شده تصویب نامه و اظهارنامه الزامی است).

۲- متن کامل پایان‌نامه به صورت یک فایل کامل در قالب فرمت pdf و یک فایل کامل در قالب فرمت ویرایشگر Word یا لاتکس (Latex) (FarsiTex) بر روی یک سی دی قرار گیرد (تنها دو فایل).
۳- پایان‌نامه‌هایی که در قالب دیگر غیر از word مثل Farsi Tex تهیه می‌شود، فایل اصلی به همراه فایل pdf تحویل داده شود.

توجه: دانشجویان قبل از مراجعه خود به کتابخانه مرکزی، ابتدا بایستی به سامانه پایان‌نامه/رساله به نشانی sabt.irandoc.ac.ir مراجعه و اطلاعات و فایل تمام‌متن پایان‌نامه خود را **ثبت و بارگذاری کنند و شناسه رهگیری** دریافت کنند. دریافت شناسه رهگیری به منزله ثبت پایان‌نامه در سامانه است. دانشجویان پس از ثبت و پذیرش ایرانداک (حدوداً ۲۴ ساعت) به کتابخانه مرکزی مراجعه و سی دی (فایل الکترونیکی پایان‌نامه) را تحویل و تسویه نهایی با کتابخانه انجام دهند. ارائه شناسه رهگیری در هنگام تحویل پایان‌نامه به مسئول تحویل پایان‌نامه‌ها الزامی است.

د. دوره‌های بین‌الملل

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دوره‌های بین‌الملل که موظف به ارائه پایان‌نامه به زبان انگلیسی هستند، علاوه بر موارد ذکر شده در بالا لازم است در خصوص مشخصات و نحوه ارائه اطلاعات در پایان‌نامه، به موارد زیر نیز توجه کنند:

- صفحه عنوان فارسی (سمت راست) (پیوست ۱)
- چکیده فارسی همراه با کلیدواژه فارسی (سمت راست)
- اسکن صفحه تصویب نامه انگلیسی (پیوست ۴) با امضای اصل استاد راهنما
- اسکن اظهارنامه انگلیسی (پیوست ۷) با امضای اصل استاد راهنما
- چکیده انگلیسی همراه با کلیدواژه لاتین (سمت چپ)
- صفحه عنوان انگلیسی (سمت چپ) (پیوست ۲)

۵. پیوست‌ها:

پیوست ۱: صفحه عنوان فارسی

پیوست ۲: صفحه عنوان انگلیسی

پیوست ۳: اسکن صفحه تصویب‌نامه فارسی

پیوست ۴: اسکن صفحه تصویب‌نامه انگلیسی

پیوست ۵: اسکن فرم اظهارنامه فارسی (اصالت متن و محتوای رساله دکتری)

پیوست ۶: اسکن فرم اظهارنامه فارسی (اصالت متن و محتوای پایان‌نامه کارشناسی ارشد)

پیوست ۷: اسکن اظهارنامه انگلیسی

*تهیه‌کنندگان: دکتر مریم اسدی و خیرالنساء سیفی

**در صورت هر گونه پرسش با دکتر مریم اسدی (lib_deputy@sharif.ir) با داخلی ۵۱۰۱

و خیرالنساء سیفی (sayfi@staff.sharif.ir) با داخلی ۵۱۱۴ تماس حاصل فرمایید.

دانشگاه صنعتی شریف

(نام دانشکده)

پایان نامه (یا رساله) به عنوان تحقق بخشی از شرایط دریافت درجه کارشناسی ارشد
(یا دکتری)

گرایش

(عنوان پایان نامه در اینجا نوشته شود)

نگارش

(نام کامل نویسنده در اینجا نوشته شود)

استاد راهنما

(نام کامل استاد راهنما در اینجا نوشته شود)

ماه و سال

Sharif University of Technology
(Faculty Name)

**A thesis (or A Dissertation) submitted in partial fulfillment of the
requirement for the M.Sc. degree (or Ph.D. degree)**

(Thesis Title)

By:
(Author Name)

Supervisor:
(Supervisor Name)

(Month and Year)

تصویب نامه

به نام خدا
دانشگاه صنعتی شریف
دانشکده.....

رساله کارشناسی ارشد (یا دکتری)

عنوان:.....

نگارش:.....

کمیته ممتحنین:

استاد راهنما:..... امضاء.....

استاد راهنمای همکار:..... امضاء.....

استاد مشاور:..... امضاء.....

استاد مدعو:..... امضاء.....

تاریخ:.....

Approval Sheet

In the name of GOD
Sharif University of Technology
(Faculty Name)

M. Sc. Dissertation (Ph. D. thesis)

Title: -----

Author: -----

Referees Committee:

- Name & signature*
- Name & signature*
- Name & signature*
- Name & signature*

Date:

اظهارنامه

(اصالت متن و محتوای رساله دکتری)

عنوان رساله:

.....

نام استاد راهنما: نام استاد راهنمای همکار: نام استاد مشاور:

این جانب اظهار می‌دارم:

- ۱- متن و نتایج علمی ارائه شده در این رساله اصیل بوده و منحصرأ توسط این جانب و زیرنظر استادان (راهنما، همکار و مشاور) نام‌برده شده در بالا تهیه شده است.
- ۲- متن رساله به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.
- ۳- متن و نتایج مندرج در این رساله، حاصل تحقیقات این جانب به عنوان دانشجوی دکتری دانشگاه صنعتی شریف است.
- ۴- کلیه مطالبی که از منابع دیگر در این رساله مورد استفاده قرار گرفته، با ذکر مرجع مشخص شده است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نتایج تحقیقات مندرج در این رساله و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمول‌ها، نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه، اقتباس و نظائر آن در محیط‌های مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نام استادان راهنما:

تاریخ

امضا

اظهارنامه

(اصالت متن و محتوای پایان نامه کارشناسی ارشد)

عنوان پایان نامه:

نام استاد راهنما: نام استاد راهنمای همکار: نام استاد مشاور:

این جانب اظهار می دارم:

- ۱- متن و نتایج علمی ارائه شده در این پایان نامه اصیل بوده و منحصرأ توسط این جانب و زیرنظر استادان (راهنما، همکار و مشاور) نام برده شده در بالا تهیه شده است.
- ۲- متن پایان نامه به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.
- ۳- متن و نتایج مندرج در این پایان نامه، حاصل تحقیقات این جانب به عنوان دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه صنعتی شریف است.
- ۴- کلیه مطالبی که از منابع دیگر در این پایان نامه مورد استفاده قرار گرفته، با ذکر مرجع مشخص شده است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نتایج تحقیقات مندرج در این پایان نامه و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمول ها، توابع کتابخانه ای، نرم افزارها، سخت افزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس و نظائر آن در محیط های مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

نام دانشجو:

تاریخ

امضا

نام استادان راهنما:

تاریخ

امضا

DECLARATION

I Name/Surname hereby declare that this Ph. D. thesis/ M. Sc. Dissertation

Entitled-----

under Supervision of -----Co-supervisor -----Advisor-----

is submitted in fulfilment of the requirement of the Ph. D. / M.Sc. degree to Sharif University of Technology.

This thesis contains no material that has been submitted previously, in whole or in part, elsewhere. Except the research papers cited properly in text.

I acknowledge that intellectual property rights used in this thesis and the corresponding results of the research described in this thesis belonged to Sharif University of Technology.

Candidate:

Supervisor:

Date:

Date:

Signature:

Signature: